

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk és
előfizetési pénzek
küldendőik

Székelyudvarhely,
Bethlen-u. 5.
ev. ref. papi lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

Vajda Ferenc

FŐSZERKESZTŐ:

NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden Vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre : 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre : 2 kor. Egy szám ára 10 fill

Beszéd.

(Mondatott Székelyudvarhelyen, az 1905-iki márczius 15-iki ünnepélyen)

Mélyentisztelt közönség!

Az ötvenes években, midőn az absolutismusnak a nemzeti életet elfojtó uralma nehezedett a hazára; midőn kihullott a kard a magyar honvédek kezéből; midőn jobbjaink: a nemzet nagy fiaí idegenben kerestek hazát; midőn a nemzeti gyász e szomorú napjaiban még a költők ajkán is elnémult a dal: a régi ének csak jelképesen, allegoriákban önthették ki szivök keservét: akkor írta Vörösmarty — kinek szive hasonlóan gyászba volt borulva — »A vén cigány« című költeményét. Ennek utolsó versszakában, a nemzeti fájdalnak sulya alatt felkiált:

»Huzd — de mégse; hagyj békét a hurnak,
Lesz még egyszer ünnep e világon!«

Az a nagy nemzeti ünnep, melyre a költő lelke prófétai ihlettel gondolt, a magyar szabadságnak, a magyar nemzet teljes függetlenségének ünnepe még nem következett be. Pedig a márcziusi napok nagy alakja, s a márcziusi eszmék nagy apostola: Kossuth Lajos, hasonló prófétai ihlettel, alig egy ember öltőre tette azoknak bekövetkezését. Ugyanis, Bécsben, 1848. márczius 16-án, midőn a magyar törvényhozás küldöttsége az elfogadott sérelmi felirattal az uralkodó elé járult, Kossuth a Burg kapuja előtt, a bécsi nép öröm üdvözlése közben, karjára vett egy gyermeket és szólott: »Nézzétek e gyermeket, mire felnő férfivá, akkor a szabadság már régen az egész emberiség birtoka lesz.« Azóta régen férfi lett a gyer-

mekből — de a szabadság még nem lett az emberiség köz-kincse!

Ah! férfi lett a magyar nemzetből is: de az osztrák kamarilla még mindig gyermeknek tartja és nem érdemesíti a szabadságra. Bécs sárga-fekete szemében ez a megizmosodott, értelmében, közmivelődésben, önmérsékletben, higgadt gondolkozásban férfivá vált magyar nemzet: még mindig éretlen gyermek, a kit vezetni kell. Pedig ezer esztendő múltunk, lefolyt, nagy nemzeti küzdelmeink tehetnének bizonyosságot a mellett, hogy a magyar nemzet hivatásának fölfogásában soha sem volt gyermek. Nem még akkor sem, mikor gyerek ésszel vezették, vagy félre vezették. Fönmaradásunkat, az isteni gondviselés különös kegyelme mellett, éppen annak köszönhetjük, hogy vezetőink, hazánk nagy fiaí mindig megértették az idők jelét, tudtak tanulni; tudtak a haladó kor vezérlő eszméihez alkalmazkodni.

Avagy, nem a nemzeti érettség jele volt-e az, midőn őseink szakítva a pogány vallással: felvették a haladás feltételeit magában foglaló keresztény vallást? István bölcsessége: a nemzet bölcsessége volt. Mert hiába a bölcs, okos államférfi, ha az alattvalók nem értik meg.

És nem a magyar nemzet érett bölcsessége nyilatkozik-e meg az új kor hajnal hasadásakor, midőn a szabad gondolkozás, a találmányok, a humanismus magasatos eszméi megtermékenyítik Európa minden népének lelkét? Utat nyit szivében, intézményeiben az új kor új eszméinek, hogy ezekben és ezek által lerakja a jövőnek alapját. Kulturája nem volt még a magyarnak. Inter armes silent Musae. A harcok zajában nem ér rá, hogy a tudományok és művészetek istennőit

nek áldozzon. Az új-kor azonban lerakja alapját ennek is.

Aztán, midőn a szerencsétlen kimeneteli mohácsi vész eltemette a nemzet szabadságát: nem látjuk-e ismét, annak föltámasztására megnyilatkozni a nemzet bölcsességét: *a nemzeti királyválasztásban?*

A magyar nemzet önvédelmi harcza tulajdonképpen ettől az időtől, 1526-tól fogva kezdődik. Az *első kurucok* a Szapolyai párti nemzeti királyválasztók voltak: szemben a Ferdinánd párti *labanczokkal*. Nemzeti királyt választottak, hogy a multak nemzeti intézményeit és a magyar szabadság erős várát *az alkotmányt megvédjék*. Ettől kezdve négyszáz éven át a magyar nemzet élete csupa harcz, csupa küzdelem. A nemzeti fejedelmek dicső korszaka; a Zrinyi-féle összeesküvés, és az utolsó kurucz fejedelemlenek a nagy Rákóczinak a felkelése: mind, mind a nemzeti önvédelemnek harcza volt. E fényes, nagy nevekhez majdnem mind egy-egy az ország alkotmányát biztosító törvényczikk fűződik a magyar törvényhozás könyvében: oh de mit ért a törvény, ha végrehajtva soh'sem lett, ha áldásait nem élvezte a nemzet! »A szabadság csak hang, az alkotmány pusztá szó volt; a magyaroknak nem jutott hely Európa nemzeteinek diszes sorában, minden ereje csak az ellenzésben állt. Nem bírták elveszteni, de ő sem birt győzni; a politikai halálnak nem élete erejével, hanem csak bizonyos nyulékonyossággal állhatott ellen. Senki sem sejtette

benne egy európai nemzeti élet jelöljét.« Magyar nemzet tört. X. 16.)

1848. meghozta ezt is. Ennél fönségesebb önvédelmi harcza nem volt még a magyar nemzetnek. És harcznak, vérnélküli harcznak több áldása sem volt a nemzetek életében. Szép volt, dicső volt a magyar szabadság harcz. Méltó, hogy róla minden esztendőben megemlékezzünk. Méltó, hogy ezen kis ünnepélyeinkkel a költő lelkében élt nagy nemzeti ünnepet előkészítsük.

(Folyt. köv.)

Vajda Ferencz.

Az élet utján.

Az élet utján ég felé haladni,

Ez feladatunk s célunk ideleln . . .

Oh, mégis hányan járnak-kelnek rajta,

Kik eltévesztik a czélt szüntelen.

Velők megy az Ur is s nem ismerik,

Hogy Ő az, ki oktatta szól nekik . . .

Fáradt öregek tétovázva mennek,

S a drága czélra oly kevés figyel:

Sok-években nincsen semmi üdvös,

Ha visszanéznék, csak pirulni kell . . .

Velők megy az Ur is s nem ismerik,

Hogy Ő adhat csak nyugalmat nekik.

TÁRCZA.

Ne félj kicsiny sereg!

2

Luk.: XII—32. v. Jel: II—10. v.

Mit nevezünk nagy tettnek. Minden cselekedet, mi a szűkkeblű önzésnek bélyegét nem viseli magán, minek alapvonása az *Isten és ember szeretet*.

Kötelessége mindenkinek a társadalmat szolgálni, a neki adott erővel, kötelessége törekvését, munkáját és mindenét, az egész céljainak áldozni erejét, idejét szivevérét: istenországá diadaláért nyújtani, hogy ezek által magát és *embertársait, az önzés és önhaszonlesés átkától megváltsa: mert önzés minden társadalmi rossznak a forrása.* (Láng Henrik: Dogmatikája, 189 lap, ford. Dr. Kovács Ödön által.)

Vallás, erkölcs és hazaszeretet így ölelkeznek egymással. Templomi szentséggé így emeli a két első ezen utolsót.

Ezek előre bocsátása után megérthetjük hazánk ezeréves multját, közelebbről pedig a *márczius tizenötödikéhez fűződő csodás történeleket* és következtetéseket vonhatuuk belőle a jövőre is.

II.

»Tetszett a ti Atyátoknak, hogy adjon nek-

tek országot!« Először Atillának adta birtokába e földet az Ur Krisztus után 375-ben; miután ő előtte sem Tráján római császár, sem Deczebál Dák király állandó országot alkotni itt nem tudtak. Ámde Atilla halála után az ő fiai Csaba és testvére a nagy örökségen megoztozni nem tudván — az itt lakó néptörzsök a hunokat visszaűzték őshazájukba Ázsiába, csak a székely-hegyek között tudott meghuzodni és fennmaradni azoknak egy kis töredéke.

Ötszáz évvel ezután 885-ben Atilla rokonát Árpád vezérli ide és ajándékozta meg ezzel az országgal az Ur: kinek első dolga volt mihelyt itt megpihenhetett hűséget esküdni Istennek, kit Hadurnak nevezett: és a »Pusztaszeren« tartott országgyűlésen a »vérszerződés« három pontjában letette az alkotmányalapját. — Ekkor hangzott először a magyar néphez az égből a biztató Szózat: »ne félj kicsiny sereg mert tetszet a ti atyátoknak hogy adjon nektek országot.«

Szász évvel ezután, a honfoglaló Árpádnak egy méltó utódja, Szent István király — az alkotmánynak részletekbe menő kidolgozásával, és a pogány vallás helyett, a keresztyénvallás behozatalával akarta népét megerősíteni és Istennek tetszését még jobban kiérdemelni: s erre másodsor is halható lett annak biztató égi szózata. — Ötszázhuszanhat esztendőt élt azután e földön — jó és balsorsban e nép. E korszak látta Nagy Lajos és Mátyás fényes korát, melyről a költő azt dalolta:

Amott tovább nők, férfiak haladnak
 Hangos kacajjal, vigan, féktelen:
 Mitsen törődve a sötét jövővel,
 Csak élvezetet nyújtson a jelen...
 Velök megy az Ur is s nem ismerik,
 Hogy Ő az, ki dorgálva szól nekik.

Majd ifjak serge jön dult, halvány arccal,
 És a gyönyörtől félig ittasan...
 Oh, észvesztettek! a komoly törekvés,
 S erényetek virága hol vagyon...?
 Velök megy az Ur is s nem ismerik,
 Hogy Ő az, ki könnyek közt szól nekik.

De vészek után szemeik felnyílnak,
 S bűnbánva csüngnek az új életnek.
 S erőt, vigaszt annál keresnek ők is,
 Kinek kegyelme örök, végtelen.
 Alázat közt akkor elismerik:
 Hogy az Ur az, ki int dorgál fenyt...

Dénes József.

A régi és új világnézet.

3

Az elmondottakból világosan látszik, hogy Jézus és az új-szövetségi írók korában is a régi zsidó világnézet volt az uralkodó. Erre vall az is, hogy az új-testamentumban számos olyan nyilatkozatot találunk a föld és a világ jövőjéről, amelyek csak a régi világnézet álláspontján érthetők. Így

Oh nagy volt hajdan a magyar
 Nagy volt hatalma, bírtoka
 Magyar tenger vizében hunyt el
 Észak—Kelet—Dél hulló csillaga.
 Ekkor azonban: Oh Uram — *biüncink miatt*:
 Gyult harag kebledben
 S elsujtád villámídat
 Dörgő fellegidben:
 Most rabló mongol nyilát,
 Zugattad felettünk,
 Majd töröktől rabigát,
 Vállainkra vettünk.

A mohácsi vész után »a magyar a töröknek, másfél századig rabja lett!« — Ennek elmúltával újabb másfél száz évig, a némettel szemben, vivta: élethalál-harczát: nemzetünk az ő fennmaradásáért.

Igy következő el aztán: 1848 márczius tizenötödike
 A melyen »nemzeti nagytettünk« — újra vissza tére!

A tizenkét törvénytörvénypontban, melyet először a márcziusi lelkes ifjuság fundált ki — azon alapelvek mondattak ki, melyek ha életbe lépnek, alkalmasok voltak arra, hogy Magyarországot ismét oly szabad független és erős állammá tegyék, mint a minő volt a mohácsi vész előtt: 320 évvel ezelőtt. A nemzeti színű zászlókra azt irták fel legyen ezután e hazának minden rendű és ajku polgárai között: »Egyenlőség! Szabadság! Testvériség! Nagy jelentőségi szavak voltak akkor ezek, midőn a nemzet zöme, mintegy háromötöd része, *jobbágyviszonyban* volt. — Semmi

pl. megjósolja az új-testamentum Jézus látható visszajövetelét az ég fellegein, hogy itéletet tartson a földön; ekkor az ég és föld megsemmisülnek, de új ég és új föld fog előállani s ez új földre száll alá »a szent város, a mennyei Jeruzsálem«, arany utcákkal és 12 kapuval, mindenike drága gyöngyből »és e városnak nem lesz szüksége napra, sem holdra, hogy fényljenek benne, mert Isten dicsősége megvilágosítandja azt.« (Jel. XXI. 1. 2. 21. 23.) Az ilyen és ezekhez hasonló képzetek tarthatatlanok abban a pillanatban, mihelyt az égről és a földről másképp vélekedünk, mint az első keresztyének.

A középkorban sem sokat változott a világról való felfogás. Nagyjában megmaradt a bibliai világnézet, de egy lépést mégis tettek előre azzal, hogy elfogadták a *Ptoleemus* rendszerét, aki azt tanítá, hogy a föld *golyóalaku* és az míversum központjában mozdulatlanul áll, míg a nap, hold és csillagok *körülötte* mozognak. Ez a világnézet szolgált alapul *Dante* nagyszerű költeményéhez, a »*Divina comediá*«-hoz, mely szerint a föld szintén mozdulatlan és a lakott föld közepén van Jeruzsálem. E város alatt, függőleges irányban terjed ki a pokol óriási tölcseré, melynek legalsó pontja képezi a föld középpontját. Itt van, a költő fántásztikus leírása szerint, az örökös jégtenger, ahol a legnagyobb bűnösök, az árulók bűnhődnek; itt látjuk a sátánt is, iszonyu mélységben és éjszakában, amint az égből a földön kereszttül letaszítatva, a jégtenger közepébe beekelve

joga, csak kötelezettségei voltak. Földet tulajdonnyánánt nem vásárolhatott. A zsellérháztól földesura engedélye nélkül ki nem költözhetett. Minden jövedelmének tizedét urának urának kellett adnia. Adót csak ő fizetett. Földesura teljhatalmu bírāja volt. Nem volt szabad a szó sem a gondolat sem a sajtó — még a felekezetek közti egyenlőség sem volt meg. A Rákóczi korabeli szabadszelleme, látszott vissza térni, mikor is a zászlókra ezen jelszókat irták fel őseink: »*Pro Deo! Pro Libertate! et pro Patria!* Istenért, hazáért és szabadságért! Csakhogy akkor ezek kivívásáért átáztatta a hős kuruczok vére a mezőket; mig most márczius tizenötödikén — vér nem folyt — a szellemek vér nélküli forradalma volt ez!

S mit felelt V-ik Ferdinánd magyar király, midőn a nádor vezérlete alatt, egy hatvan tagból álló fényes köldöttség ezt a *nemzeti alakulást* Magyarország ezen *ujjászületését* hírül vitte székhelyére?! Elhagyta Bécsnek büszke várát — mely nyögte egykor Mátyás »bushadát« — és egész királyi családjával, fényes kíséretével együtt lejött az akkori koronázó székvárosba Pozsonyba április 11-én és az országgházban — a karok és rendek jelenlétében, mondott mindenekre *áment*, esküdött a nemzetnek hűséget, ígérve, hogy a most hozott törvényeket, mind maga megtartja, mind pedig utódaival megfogja tartani.

Ez volt a personál unió; a két önálló, de egymással szövetséges viszonyban levő államot: Magyarországot és Ausztriát, ezután csak a közös uralkodónak személyisége köti össze egymással

mozdulatlan fekszik. Jéruzsálemmel átellenben, a földgolyó másik — akkor még ismeretlen — részén van egy kupalaku hegy, mint a purgatoriumban tisztuló lelkek tartózkodási helye s tetején a földi paradicsom.

Ime, ilyen volt az a világnézet, mely a biblia közvetítésével a keresztyén egyházban gyökeret vert, a középkori katolicizmusban továbbfejlődött s a protestáns egyház kebelébe is átplántálódott. Ebben a világnézetben nőttek fel a reformátorok, ezt tartották egyedül helyesnek és a ker. hittell összeegyeztethetőnek s így nem csodálkozhatunk azon, hogyha Melánchton, midőn a Kopernikus korszakalkotó felfedezéseiről értesült, rémülve kiáltott fel: »Ha Kopernikusnak igaza van, vége a bibliának!« ...

Kopernikus volt tudvalevőleg az, aki a naprendszer valódi, igazi viszonyait földterítette; aki 1543-ban az égi testek mozgásáról egy könyvet adott ki s ebben kétségtelenül kimutatta, hogy a föld távolról sem központ, mint atyáink gondolták, hanem egy porszem a nagy mindenségben, még a saját környezetének sem középpontja, hanem egy kis bolygó csillag, mely a napot kerülgeti, s hogy Isten millió meg millió olyan égi testet teremtett, amelyek mind nagyobbak a földnél.

A Kopernikus fölfedezésével új korszak kezdődik a vallásos képzetek történetében. Ha egyetlen rövid szóval akarjuk jelezni azt, amiáltal

tényleg — realiter — Bizalom és Szeretet, nemzet és király között háromszázad óta ily teljes még nem volt. — Ekkor mondá Széchenyi a legnagyobb magyar merész jóslatát: »Magyarország nem volt, de lesz!« Lesz oly gazdag, oly hatalmas, oly mivel és olyan boldog, a minő még nem volt sohasem, sem Mátyás, sem Lajos alatt.

Azt mondja az *írás a szentlélek kitöltetéséről*, hogy az olyan mint a szélnek fuvása. »A szél mikor funi akar fu — és nem tudod honnan jön, és hová megyen, csak zugását hallod«

A nemzet jobbjai lettek ihletve e napon a szentlélek ereje által. Miképpen ment ez végbe nem tudjuk, csak munkáiknak nagy eredményeit látjuk. Az isteni és az emberi akaratnak egyesülése volt ez; és ezért oly csodálatosnak tetsző történet.

Miért fűződik éppen márczius 15-ikéhez e történet? Azért-e mert téli álmából ekkor ébred fel a természet is — a külvilág pedig hatással szokott lenni az ember belvilágára is. Zöldül a mező, bimbózik a fa, nyilni kezdenek a virágok: »a virágnak pedig megtiltani nem lehet!«

Tudod mi a virág?

A földnek jósága!

Tudod mi a jóság?

A lélek virága.

(Petőfi.)

Csodálatos szépséggel és csodálatos bőségben nyíltak 1848 márczius 15-én a lélekvirágai hazánkban, a mint láttuk! De hirtelen dér következett reé. A késői fagyok gyakran szokták le-

az újabb kor a régi nézetektől eltér, nem találunk rövidebb és találóbba kifejezést ennél: *Kopernikus féle világnézet*. Ez a merész bepillantás a mindenségbe ezer más, még mélyebb bepillantással jár együtt s egészen új oldalról világosítja meg az eget és a földet, Istent és az embert. Hogy ez az új világnézet, még nem bírta átalakítani a vallásos képzeteket, habár több mint 300 éve, hogy ismeretessé lett, annak oka a vallásos előítéletek szívóssága s részben a gondolkozás-hiánya, melynek az emberek nagy sokasága hódol s mely elzárja előttük a szellemi előhaladás utját. Mi kísérsük meg kivonni néhány következtetést a Kopernikus világnézetéből.

Az a válaszfal, melyet a régiek az ég és a föld között emeltek, ledőlt. Ez ég elvesztette világfőlttiséget és a természet általános törvényeinek hódol. Maga a föld egyik része az égnek, égi test, szabadon mozog a végetlen világűrben s mint a többi égi test, vagy csillag, a csillagok közé került.

Nincsen *fent és alatt, innen és túl*; ami most *alantnak* látszik, holnap *fent* lesz ránk nézve ami *innen* az holnap *túl* lesz; a csillagok ép úgy vannak fejünk felett, mint lábunk alatt. Nincs többé két világ. Ugyanezt a világot látja a szem az égben, mint a földön, ugyanazon változhatatlan törvények alatt. A mindenség ilyen fel fogása mellett mennyi hagyományos képzet hull le a gondolkozni szerető ember előtt! Avagy kicsoda képzelet ma — mint Pál apostol — egy több

aszalni a fák rügyeit, a tavasz korai virágait. Így történt az most is.

III.

Luczifer a rossz szellem, mely a jőnek mindig csak ellentéteit keresi és csak a konkoly-hintésben és viszály-szításában leli gyönyörét, megkezdte itt is gonosz munkáját. Rosz tanácsadók képében megjelent. Körülfogta a szelid de gyenge lelkű királyt és kísértgetni kezdte: »Sokat adtál, mindent adtál, eladtad magad és hazádat. Eladtad e lázadó-makacs nemzetnek. Te és a te utódaid megfogják majd banni ezt!« A gyöngye lélek hitt a házasságnak. Nem volt elég ereje megállani, és azt felelni mit az Idvezítő mondott, volt egykor a *kisértőnek*: »távozz tőlem Sátán. mert megvagyon irva, hogy csak a te Uradat Istenedet imádjad és csak űtet szolgáljad.

Ferdinánd király lemondott és helyébe egy nagyra hivatott de egészen tapasztalatlan ifju jött — kit sem szó sem eskü nem kötött, ki helyett tanácsossai uralkodtak — s kik a nemzetet csakhamar válaszutra állították; a választás csak e kettő közül lehetett: »Szabadság vagy halál — győzni vagy lemondani.« Választani csak egyiket lehetett, hisz a költő szavára már megesködött volt márczius tizenötödikén a nemzet:

A magyarok Istenére esküszünk, esküszünk

Hogy rabok többé nem leszünk!

(Petőfi)

(Folyt. köv.)

Tamó Gyula,
kőkösi ref.pap

emeletes építménynek az eget? Ki beszélhet a Kopernikus-féle világnézet mellett az örökkévalónak az égboltozat feletti ülőszékéről, vagy az égből való alászállásáról? És ki veheti szószerint az ó-testamentum ama tudósítását, hogy Illés próféta tüzes szekéren felragadtaték az égbe?...

Mindazáltal a fejünk felett boltívesen elterülő égnek képzelete, mint a vallásos kedély népszerű kifejezése, bármely művelődési fokon nélkülözhetetlen marad, éppen mint az, hogy a művelt ember ma is így szól: a nap feljön, lemegy, s nem mondja: magam alatt látom a csillagokat. Csak az a baj, hogy aztán vannak olyanok, akik az érzéki csalódást valónak gondolva, nem tudnak szabadulni a régi képzetektől s ma is így szólnak: az ember égbe száll látható testtel; Krisztus megjelenik az ég fellegein, lemegy a pokolba, onnan felemelkedik az égbe, ahol Istennek jobbjára ül, stb. Ha e kifejezéseket csak képes beszédnek vennék, akkor hagyják, de mint betűszerinti igazságokat a jelenkor meggyőződésévé akarják tenni, már pedig ama kifejezések és képzetek sehogy sem összhangzanak korunk világnézetével.

Ij. Péter Károly,
esperes

(Polyt.köv.)

BR. BÁNFFY DEZSŐ

Isten ígéje.

Mulandó javak, — böjti gondolatok.

Kor. 9. 25.

»A veszendő koronáért,« muló javakért küzd az emberiség egyrésze. »Mi pedig azért — szól Pál apostól, hogy állandó, maradandó kincset szerezzünk. Akármilyen gonosz is a világ, azért sok jó van még az emberiségben, a mi mutatja azt, hogy az ember isteni eredetű és itt e földön magasabb hivatással bír. Bámulatra méltó az emberi szellem vívmánya, a minél fogva a természet titkos erőit kiaknázza az új felfedezésekben s találmányokban. Dicséretre méltó az a jó akarat, a mivel az ember felebaráti intézményeket alkot a szenvedés, a nyomor enyhítésére.

De hát miért nem jobb az ember, ha oly sok nemes erő rejlik benne? Azért mert önző. bűnös célért küzd a tömeg. Miután törekszik a világ? Miután szalad? Miért küzd és harcol? Mire fordítja éles eszét, szorgalmát, hősiességét,

vérét és verejtékét? Felelet erre az, ha nem is gonoszért, ha nem is rosszért teszi ezt, de mindig hiábavaló, mulandó dolgot keres a világ. Hát lehetünk e mellett boldogok? Nem. »A ki a testnek vet, az veszedelmet arat, a ki pedig a léleknek vet, örök életet nyer.«

»Sokan futnak, de egy veszi el e jutalmat.« Az apostól az életből veszi a példát. A hajdani világhírű isthmusi játékokat, versenyeket a korintusbeliek szorgalmasan látogatták s élénken érdeklődtek a versenyzők iránt. A győzőnek jutalma pálmából készült zöld koszoru volt. Egy hervadó, mulandó falevél, félig kiszáradt koszoru. És mégis a görög hős e dicsőségért életét is feláldozta.

Az ilyen koszoruért a mai anyagi korban nem versenyeznek. A világ ma már hasznos, kézzelfogható dologért küzd. Végül mégis csak mulandó koronáért versenyez ő is. A világ pedig elmúlik s az ő kívánsága is. Minden hiábavaló a nap alatt, így szól a bölcs Salamon, a világ dicsőségéről. Ezt előbb vagy utóbb, hamarabb vagy később mindenki elismeri, a ki az életben világi koszoruk és koronák után szaladgált.

A muló földi gyönyörűségekben eltöltött napok és éjszakák után mennyi a bűnbánat, mily keserű az undor érzése? Ha a testi örömben eltöltött élet alkonyán a kéz reszket s a térd inogni kezd, mi ad elégtételt az egész életen hajszolt mu-

landó örömökért?

A kik pedig népszerűség sugarában fürdtek s a nép dicsőítését várták csak, hányszor kellett tapasztalniok, hogy milyen változó a nép kegye. Olyan az, mint a szélmalom, ma erre forog, holnap arra. Sokan bánták meg azt, hogy a világi felfogás rabszolgái lettek. Ugy dobta félre őket a nép, mint egy ocska vasdarabot, mihelyt egy új csillag tünt fel az égen.

Még az az ember is, kit önkéntelenül ragad magával a világ divatja és felfogása a muló anyagi javakért való küzdelem, az is érzi a magába szállás csendes órájában, hogy szívét mélyebb vágy fogja el valami jobb, maradandóbb becsü után. Érzi szive mélyében a vigasztalhatatlan keserű ürességet.

Boldog az, a ki mint Mária a jobb részt választja, a ki mint Pál apostól a világi élet nyugtalanságában vigasztalódhatik: »Azok azért futnak, hogy a veszendő koronát elvegyék, mi pedig azért, hogy a maradandót.«

Ez a korona az, hogy Istennel egyesüljünk;

a kiben mily békesség, igazi élet s örök üdvösség található.

Isten embere nyugodtan kérdi: Mit nyújthat nekem a világ? Csak árnyékot s muló parát. A ki az égre veti az ő reményességét, az örökkévaló koronát talál.

Ha eljő az élet alkonya s az öregség fájdalomai közt meglepi a halál éjszakája, — az istenes ember bátran kérdi: Halál, hol van a te fulánkod? A mit elveszel tőlem, azt szívesen engedem, — a jobb részt úgy sem veheted el tőlem.

Ami régi görög játékoknál hervadó babékoszorúért versenyeztek. Mi keresztény pályafutók versenyezzünk nemes és nagy célokért. Ne nézzünk a jutalomra, ne nézzünk a virágkoszorúra, a mit előnkbe dobtak, a mi ma virit s holnap elszárad. Hanem nézzünk inkább a szent célra, az igazságos, becsületes pályafutásra, a tiszta, egyenes utra, a melyen haladnunk kell földi bujdosásunkban. Nézzük a lelkiismeret nyugalmának boldogságát. Ez a mi örök zöld-koszorunk. Ez a mi maradandó koronánk.

Király. Béla.

Hazai krónika.

— 1905. márcz 16. —

A váltáság még nem ért véget. Ő Felsőge kihallgatta a 16 magyar politikust, de ezzel a helyzettel nem hogy tisztult volna, hanem még bonyolult. A politikusok egy része — mint mondják — szilárdan ragaszkodik a 67-es alaphoz; más része pedig még szilárdabban áll a nemzeti követelések mellett. A nehézség most azonban a hadsereg kérdésében van.

Ő Felsőge, a váltáság megoldása végett e hó második felében, de talán még e hét végén, Budapestre szándékozik jönni. Ekkor újabb kezdődnek a kihallgatások. Most ismét *Andrássy Gyula* gróf megy a királyhoz. Aztán *Szell Kálmán*, majd *Wekerle*, míg végre valamelyik vagy ők, vagy más csak ott reked és megbízást kap kormányalkotásra.

Az egyesült ellenzék feliratot készít a királyhoz, melyben ki lesznek fejtve a nemzeti sérelmek és megjelölve a nemzeti követelések. A felirat szerkesztésével gr. *Apponyi Albert* van megbízva.

Világkrónika.

Orosz-japán háboru. Márczius elején megkezdődött a régóta várt szárazföldi ütközet és még most is tart. Ha csak fele részben is igaz a lapok híre, akkor ennél nem igen volt még véresebb csata. A japánok terve az volt, hogy elvágják az oroszok visszavonulásának útját. Az oroszok Mandzsucsuzság fővárosa, *Mukden* körül táboroztak és igen erős helyet foglaltak el. *Ojama* japán fővezér azonban úgy osztotta be az őt ja-

pán hadserget, hogy míg egyik tábornok az orosz középpontot teljes erővel ostromolta, addig a többi megkerülte az oroszokat. Teljes gyűrűt vontak az oroszok körül. Ebben a rettentő harcban 50 ezer orosz katona esett el; míg 200 ezer orosz katonát bekerítettek a japánok. Természetes, hogy a japánok vesztesége is nagy. Még arról nem érkezett hír, hogy mi lett *Kuropatkin*nal, ki tudott-e menekülni, vagy őt is elfogták? Az orosz lapok azt írják, hogy *Kuropatkin* megsürgönyözte a cárnak, hogy be van kerítve. Kérte azt is, hogy mentsék fel a fővezérségtől, mert testileg, lelkileg beteg. Nem is csuda, ilyen kudarc után, ha beteg lett. Ha tényleg sikerült a japánok terve, akkor a háboru befejezésétől nem messze állunk, daczára annak, hogy az orosz háboru párt a cár vezetése alatt félmillió embert akkar a harctérre vinni. Utólag arról értesülünk, hogy *Kuropatkin* ismét elmenekült.

Hasznos tudnivalók.

A katonai kedvezmény megnyerése iránt tudnia kell a következőket: A családi tekintetből származó kedvezményért a folyamodást, vagy a mint nevezni szokták, reklamációt a sorozó járási tisztviselőhöz kell beadni a sorozási év január vagy február havában, legkésőbb azonban a fő-sorozás alkalmával.

A folyamodványhoz, a mely mellékleteivel együtt bélyegmentes, a következő okmányokat kell csatolni.

1. A családi értesítőt. Ezt az illetőségi község anyakönyvvezetője állítja ki, s abban benne kell lenni a család összes fiu- és nőtagjainak, azok születése, esetleg elhalálása idejével.

2. A községi előjáró, s két olyan irni-olvasni tudó községi tag által kiállítandó bizonyítvány; a kiknek az állításra felhívott, vagy már besorozott s szolgálatra köteles, de felmentési kedvezményre nem vágyó fiaik vannak.

Ennek a bizonyítványnak tartalmazni kell:

a) A védkötelesek és azon családtagok megnevezését, a kiknek gyámolítása érdekében a kedvezményt kérik.

b) A család ingatlan birtokának kimutatását, a hely és község, a ház vagy házak, továbbá a telkek megjelölését, ez utóbbiak összegét, területük és minőségük szerint részletezve és összegezve.

c) A keresetmód, üzlet, vagy foglalkozás megnevezését, a melyből a család él.

d) Annak bizonyítását, hogy a családtagok eltartása csakugyan a védkötelestől függ-e, s vajjon az eddig is csakugyan megfelelt-e ezen kötele-ségének.

e) Az ingatlan birtokot, illetőleg az üzletet terhelő mindennemű országos adóknak (a községi pótlék nélkül) összes és részletes kimutatását.

Mindezeket a két tanu aláírja. Azután következik:

f) A községi előjáróság bizonyítása arról, hogy a bizonyítványban elmondottak valók, a két községi tag a bizonyítványt sajátkezűleg írta alá; továbbá, hogy a tanuknak a sorozásra felhívott fiaik vannak, a kik korosztály és névszerint is megnevezendők.

Mai képünkhöz.

Lapunk olvasói Br. Bánffy Dezsőt szemlélik mai képünkön. Br. Bánffy Dezső majdnem öt évig volt Magyarország miniszterelnöke (1895—1899.) s ez idő alatt igen sok nevezetes alkotás fűződik nevéhez. Mikor megbukott, megtette azt, mit egyetlen elődje se tett, hogy tovább nem támogatta a kormányt, hanem ellenzékbe ment. Jelenleg is egyik ellenzéki pártnak, az újpártnak vezére.

Minket azonban, nem annyira a politikus, mint az egyház vezetője érdekel. Elnöke, mint főgondnok az erdélyi egyházkerületi közgyűlésnek, elnöke a konventnek és a most ülésező zsinatnak. Politikai és gazdasági teendői mellett is bőséges időt szakít az egyházi ügyek vezetésére. Alig van az erdélyi egyházkerület igazgató tanácsának gyűlése, melyen Br. Bánffy Dezső jelen ne volna. Egyik rendkívüli érdeme az is, hogy ő volt az első, a ki elnöki megnyitójában sürgette az 1848. évi XX. törvczik végrehajtását.

Vegyes hírek.

Márczius 15-ikét az idén is nagy lelkesedéssel ünnepelte meg a magyar nemzet. Emelte a lelkesedést a zavaros politikai helyzet is. A képviselők igen sok helyen tartottak ünnepi beszédeket. Székelyudvarhely városa sem maradt el az ünneplők sorából. Hazafias ünnepély volt délelőtt a három főiskolában: az *ev. ref. kollegiumban*, a *rom. kath. főgyimnásiumban* és az *állami főreáliskolában*. Délután a »Székely Dalegylet« rendezett márczius 15-iki ünnepélyt, melyen az emlékbeszédet *Vajda Ferencz* ref. pap, lapunk felelős szerkesztője mondotta. A Dalegylet énekein kívül közreműködtek még: *Csiki Albert* a »Talpra magyar« elszavalásával, *Mészáros Zoltán* és *Szabó Kata* urnő hazafias költemények szavalatával. Az ünnepélyen a város polgársága, majdnem teljes számban vett részt.

Márczius 15-ike Amerikában. Az amerikai magyarság, ez idén különösen nagy arányokban ünnepli meg a márczius 15-iki nemzeti ünnepet. A legnagyobb ünnepély a clevelandi Kossuth-szobor előtt fog lefolyni, de nagyban készülődnek

már hasonló ünnepekre a newyorki, pittsburgi, chikagói, bridgeporti, cartereti stb. magyarok is.

Kossuth sirja. A márcziusi ünnepek közé tartozik tizenegy év óta márczius 20-ika is, Kossuth Lajos halálának napja. A főváros tanácsa intézkedett, hogy e napon, mikor testületek és tömegek zárandokolnak a Kossuth-család sirjához, a kegyelet diszei, virág és világítás vegye körül a sirt. A jövő évben Kossuth, neje és leánya már a nemzet emelte mauzoleumban pihenik az örök álomot.

A kivándorlás áldozatai. A Vaterland nevű, némethajón nem régiben több magyar vitorlázott Amerikába. Közülük azonban 10 meghalt. A meghaltak mindányian a hajó fedélközi részében, tehát a legnyomorúságosabb helyzetben voltak. Ugyanakkor egy *Radó Márton* nevű soproni 28 éves legénynek az összes lábujjai lefagytak, és le kellett vágni. Radó kártérítést indít a hajós társaság ellen. De hát a meghaltak érdekében ki tesz lépéseket?

Kántorok sztrájkja. Egyik világi lap írja a következő különös hírt: Még az egyház körébe is elhatolt a munkások hatalmas fegyvere: a sztrájk. Szilágysomlyón és Nagysomkúton sztrájkba léptek a román kántorok. Az ok erre az volt, ami a többi szegény embereknél; kevés fizetés, sok munka. Fizetésfelemelést kértek tehát, a mikor nem kaptak, kimondták a sztrájkot. Azt hitték, hogy nélkülök nem szólhat meg vasárnaponként az orgona, nincs nagymise, kismise és nem zenghet az istenfélő hívek kórusa. Így gondolták a sztrájkbalépő kántorok, hanem nem így történt. Mindkét helyen káplánokat, meg más orgonatudó kíségitőket alkalmaztak és végbement az istentisztelet simán, fenakadás nélkül. A kántorok sztrájkja tehát szintén úgy végződött, mint annyi sok más sztrájk: — felsüléssel, s hozzá még el is mozdították őket állásaikból.

A német prédikáció kiküszöbölése. A zombori zsidó hitközség képviselőtestülete *Szilágyi Mór* elnök indítványára egyhangulag elhatározta, hogy a zsinagógából a német nyelvet örök kiküszöbölő és a vallás ígét a szószekekről csak magyar nyelven hirdetik. Ideje volna, ha Magyarország valamennyi hitközsége példát venne a zomboriaktól és a német prédikáció uralmát egyszer s mindenkorra megtörné.

Tömeges magszállítás az államnak. *Makfalvy Géza* földmívelésügyi államtitkár, *Sierbán János* kir. jószágigazgató kíséretében e napokban meglátogatta Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedésének Budapesten, Rottenbiller-utca 33. sz. alatt levő központi telepét és az állam részére nagyobb megrendelést tett tóhere és luczerna magból. Ez alkalommal nagy érdeklőssel megtekintette az egész telepet, hol most a tavasz idején 140 főből álló személyzet bonyolítja le a mag szétküldésének nagy munkáját.

Meggyilkolt erdőőr. Télnek idején örökös rettegésnek vannak kitéve az erdőőrök, akik megakadályozzák, hogy a községek lakossága fát lopjon az erdőből és nem egyszer életükkel fizetnek

kötelességük pontos teljesítése miatt. Hunyadmegyében a vulkáni kincstári erdőben a napokban a favágók borzalmasan meggyilkolva találták Péter István erdőőrt. A hulla irtózatosan összevolt szurkálva. Valószínűleg ellenségei meglesték és orozva meggyilkolták. A vizsgálat a gyilkosok után megindult és a csendőrség már a tettesek nyomára akadt.

Nép-előadás. A farczádi ifjuság, *Molnár Aladár* tanító vezetése mellett, márcz. 11-én színelőadást tartott Székelyudvarhelyen. Előadták Margittai Tihamér »Cerebogár« című népszínművét. Már az a körülmény, hogy bátorságuk volt a falu határát átlépni és egy város közönsége előtt mutatni be mit tudnak: szép erkölcsi bátorságra vall. Mutatja, hogy azon község ifjúsága tanul, halad. Előadásuk, egy szorgalmas, munkás nép, értelmi felfogásához mérten szép volt, jó volt. Ebből a szempontból néztük mi is szereplésüket. A mely község ifjúsága ilyen szép értelmi képességet árul el: arról méltán feltehetjük, hogy *tulajdonképpen hivatása mezején fogja majd igazán érvényesíteni* tehetségét az életben.

Apróságok. Különös khinai szokás. Ha a kínai család fő 55-ik születése napját elérte, fiai és leányai egy-egy koporsót vesznek számára, melyet aztán szerencsekivánataikkal ünnepélyesen átadnak. A legtöbb khinai háztartásban az ily koporsót ruhatartónak használják.

Kenyérrel a világ lakóinak csak egy harmad-része él; két harmadának fő tápláléka a rizs.

A hullaegetés költségei Ejszak-Amerikában 340 koronára, Londonban 144 koronára, Skóciában pedig 48 koronára rugnak. Oly országokban hol a hullaegetés már jobban elterjedt, mint például Németországban, Svájcban, Olaszországban és Japánban, a költségek még ennél is kisebbek.

Az angol hajóhad bármily nemű és nagyságu kötél gyártmányainak közepén egy vékony vörös fonál húzódik végig, mely az egész kötél szétbontása nélkül el nem távolítható. A vörös fonál arra való, hogy lopott hajókötelet senki se vehessen. Ezt még IV-ik György király uralkodása alatt hozták be, a mikor az állam kötelgyáraiból roppant mennyiségű kötelet loptak el a nélkül, hogy a tolvajoknak nyomára jöhettek volna.

Ingyenes balesetbiztosítás. A földmívelésügyi min. kir. miniszterium székely kirendeltsége, tekintettel a Székelyföld nagy kiterjedésű erdősegeiben dolgozó székely munkások foglalkozására, melyből kifolyólag azok mindenféle baleseteknek vannak kitéve és évenként sok munkás elpusztul, vagy nyomorékká lesz; szaporitván a keresetképtelenek s a gyámoltalanul hátrahagyott özvegyek és árvák számát — felhatalmazást kért és nyert a földmívelésügyi minisztertől, hogy a folyó évben az országos gazdasági munkás és cselédsegélypénztárba a kirendeltség saját alapja terhére beirathassa tagokul az erdei munkával foglalkozó székelyeket. Ezen felhatalmazás alapján a miniszteri kirendeltség az évi 1—1 koronát tevő biztosítási díjat havonként utólagosan kifizeti az illetékes

községi előjáróságok kezébe, a melyek a munkásigazolványokért jelentkezőket egyuttal a segélypénztár rendkívüli tagjai közé beírják s azok névjegyzékét havonként a kirendeltséghez beküldik.

Óriási napfolt. A csillagvizsgálók a múlt hónap elején a napnak egy új szépséghibáját fedezték föl, egy óriási napfoltot. A napfolt azután eldűnt, de egy hét előtt újra mutatkozott. Terjedelmében ekkor már kissé megfogyatkozott, de még így is 140.000 kilométer hosszú és átlag 70.000 kilométer széles volt. A napfoltok tudvalevőleg forró területek, gáz-vulkánok óriási kráterei, amelyek lehetetlen hőfok mellett aránylag kevésbé világítanak.

Gabonapiacz Budapeston.

márczius 14.

Buza: . . .	100 kilónként	19 k. 95 f. — 20 k. 70 f.
Rozs: . . .	»	15 k. 15 f. — 15 k. 65 f.
Árpa: . . .	»	14 k. 40 f. — 14 k. 80 f.
Törökbuza: »	»	15 k. 85 f. — 16 k. 45 f.
Zab: . . .	»	14 k. 40 f. — 15 k. — f.
Repcze . . .	»	22 k. 10 f. — 22 k. 50 f.

A szerkesztő postja.

Tiszt Teleki József urnak, Póka. Nagy köszönettel tartozunk, hogy levelet irt nekünk. Legalább megtudtnk, hogy mi (a szerkesztő) klerikálisak vagyunk és a »Vasárnap« a koalíció szolgálatában áll. Ezt ugy-e bár olvasóink sem tudták? No, lám milyen ellenkező a vélemény. Itt helyben is és kik a Vasárnapot olvassák, azok közül is sokan úgy vélekednek, hogy szélső kálvinisták vagyunk. Melyiknek van igaza? Nem nehéz kitalálni. És miről mondja kollega ur, hogy mi klerikális-koalícionisták vagyunk? Abból, hogy a Vasárnap 10. számában közölni mertük gróf Andrássy Gyula arczképét. Ime, így gondolkozik az ember, kinek elméjét, szívért a politika egészen foglyul ejtette. Egy egyházi lapban is politikai rémképeket lát. Hát, tudja meg, kedves kollega ur, hogy a Vasárnap nem politizál. Nekünk a Vasárnapban se a Tisza, se a Bánffy, se az Andrássy politikája nem kell. Hogy nem politizálunk, annak elég bizonyossága az, hogy még szabadon járunk. Az ügyészség nem csukott a hüvörsre. Pedig az, higgye el kollega ur, szemesebb mint Ön. Mi ottantottan száraz krónikát írunk, minden politikai czélzatosság nélkül, hogy olvasóink tudják mi történik a hazában. S ha bemutatjuk hazánk nagy fiait, (mert azt csak elhiszi kollega ur, hogy Andrássy, ha pápista is, nagyobbacska legény mint mi) azzal ismét csak lapunk feladatához maradunk hűvek. Ha venné magának a fáradságot, meggyőződhetnék, hogy a Vasárnap 1903 évi 44. számában ott diszeleg a Tisza István képe, a 45-ikben a Széll Kálmán képe, a 46-ban a Lukács László képe, az 51. számban (Uram bocsáss meg!) a Perczel Dezső arczképe. Vajjon ezen egyének képét is politikai okból közöltük? Elfogulhatlan ember azt nem mondhatja. Nem is mondta. Különben, eljárásunk annyira világos, hogy azt bővebben igazolni nem érdemes. Mutatja az is, hogy négy éven át egyetlen olvasónk sem panaszkodott, se el nem hagyott azért, mert mi clerikálisok vagyunk, hanem igen azért, hogy nem vagyunk azok. Levelét — engedjen meg — nem adjuk ki, mert akkor igazán ránk kiáltanak: »sőtét gondolkozásu kálvinista papok! Különben béke velünk!